

19 december 2020
Auteur: Petra Klapwijk

Onderzoek: Korte lontjes in coronatijd

Samenvatting

'Kans op een klap in je gezicht lijkt groter dan de kans op corona' Veel mensen zien meer agressie in coronatijd

Conflicten over afstand houden in de supermarkt, een middelvinger voor wie geen mondkapje draagt, en ruzie met je buurvrouw omdat ze teveel bezoek ontvangt. We ergeren ons meer aan elkaar en het escaleert vaker in coronatijd, blijkt uit ons onderzoek.

Aan het onderzoek deden 22.000 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Bijna tweederde van de ondervraagden (62 procent) vindt dat mensen vaker korte lontjes hebben tijdens de coronacrisis dan normaal. De meeste deelnemers hebben te maken gehad met opvliegende reacties van anderen. Eén op de zes zegt ook zelf wel eens uit zijn slof te schieten. De lange duur van de crisis en verschillende ideeën over de ernst van corona maken mensen sneller prikkelbaar.

Schelden in het ziekenhuis

Driekwart (73 procent) maakte de afgelopen maanden lichte (verbale) agressie mee, zoals een vervelende opmerking of het opsteken van een middelvinger. Dit komt regelmatig voor: drie van de tien (29 procent) maakt dit soort reacties maandelijks mee, één op de zes (16 procent) zelfs wekelijks. Veel reacties in het onderzoek gaan over irritaties bij gewone activiteiten in het dagelijks leven: "Een man kwam veel te dichtbij in de supermarkt. Toen ik beleefd vroeg om afstand te houden werd hij boos en zei: 'hou je bek, teringwijf!'"

Eén op de zes (15 procent) ondervraagden geeft eerlijk toe dat ze zich zelf ook wel eens schuldig maken aan verbale agressie. Iemand schrijft: "Ik mocht niet naar binnen toen ik met mijn moeder bij het ziekenhuis was. Toen heb ik ze bij de balie uitgescholden en ik heb mijn middelvinger opgestoken." Veel mensen ergeren zich wanneer anderen hen aanspreken op hun gedrag, en reageren dan met een sneer terug.

Meeste conflicten in de supermarkt

Een kwart (27 procent) zegt een scheldpartij van een ander over zich heen gehad te hebben, of geïntimideerd te zijn. En één op de vijf ondervraagden (22 procent) heeft te maken gehad met lichte fysieke agressie, zoals duwen of gooien. "Een mevrouw ging naar ons hoesten en spugen op het fietspad omdat ze meer ruimte voor zichzelf wilde", vertelt een panellid. Bij 7 procent loopt het echt uit de hand. Zij krijgen een klap of een schop, of hun eigendommen worden vernield.

Voorals in supermarkten zijn veel irritaties. De helft (45 procent) heeft vervelende ervaringen tijdens het boodschappen doen. Ook op straat (30 procent), in het verkeer (30 procent) of in winkels (26 procent) maken de deelnemers regelmatig conflicten met mensen met korte lontjes mee.

Angst voor besmetting botst met behoefte aan vrijheid

Waarom hebben we vaker kort lontjes in coronatijd? Veel deelnemers aan het onderzoek ervaren meer stress en onzekerheid door de crisis. Ze zijn moe van de situatie die al maanden voortduurt en waar voorlopig nog geen einde aan lijkt te komen. Maar niet iedereen maakt zich zorgen over dezelfde dingen en juist daardoor ontstaan vaker botsingen.

Een groot deel is bang om zelf besmet te worden of anderen te besmetten. Maar een andere groep is niet zo bang voor het virus, en heeft er vooral moeite mee om voortdurend in hun vrijheid beperkt te worden. De ene groep houdt zich streng aan de regels, terwijl de andere daar wat losser mee omgaat. Dat leidt tot spanningen twee kanten op. En dan hoeft er niet veel te gebeuren wil een situatie escaleren.

Samenvatting

Meeste aanvaringen over afstand houden

Coronaregels bron van irritatie

De coronaregels zijn dus de bron van veel ergernissen. De meeste aanvaringen gaan over afstand houden. Iets meer dan de helft van de deelnemers (56 procent) heeft hier een slechte ervaring mee. Ook het al dan niet dragen van mondkapjes leidt tot veel irritaties (43 procent). Inmiddels is het dragen hiervan verplicht in openbare binnenruimtes, maar de afgelopen maanden was dit nog een dringend advies. Dit leidde tot veel botsingen tussen voor- en tegenstanders.

Drie van de tien ondervraagden (29 procent) kregen een boze reactie van iemand omdat ze van mening verschilden over de ernst van corona. Wanneer één van de twee gelooft in 'alternatieve' of 'complottheorieën' over corona kan dit bij de ander grote ergernis opwekken. Een deelnemer zegt daarover: "Corona is een simpele griep. Ik heb geen zin om zo'n nutteloos mondkapje te dragen. Daar krijg ik veel commentaar op. Waar bemoeien ze zich mee?"

Bang voor een grote mond

Spreeken we elkaar vaak aan op de coronaregels? Eén op de vijf (21 procent) doet het meestal wel, als ze iemand zien die zich niet aan de regels houdt. Maar veruit de grootste groep doet dat niet (78 procent). Daar hebben ze verschillende redenen voor. Een deel vindt zelf de regels niet belangrijk. Zo'n 17 procent zegt zich hier zelf niet zo streng aan te houden. Bij hen wekt het vooral irritatie op als iemand anders hun mening niet respecteert.

Maar de meerderheid (55 procent) durft het simpelweg niet aan om op een ander af te stappen omdat ze bang zijn voor een onvriendelijke reactie of een grote mond. Iemand schrijft: "Ik sprak eerst wel mensen aan, maar ik heb teveel agressieve reacties gekregen om dit te blijven doen. De kans op een klap in je gezicht lijkt wel groter dan de kans om corona op te lopen."

Samenvatting

Even tot tien tellen

Echt naar elkaars zorgen luisteren

We zijn voorlopig nog niet van corona af. Wat kunnen we ondertussen doen om uitbarstingen van kort lontjes een beetje te beperken? "Rustig blijven en eerst even tot tien tellen, dat scheelt al heel veel" zegt een panellid. Andere pleiten ervoor om de coronaregels beter uit te leggen, zodat het voor iedereen duidelijk is waarom je eraan moet houden. "Laat overtreders een tijdje werken op een plek waar ze corona in het echt zien, bijvoorbeeld bedden verschonen in een verpleeghuis. Dan piepen ze wel anders." suggereert een deelnemer. Ook beter handhaven wordt veel genoemd.

En of mensen nu voor- of tegenstander van de coronaregels zijn, over één ding zijn ze het meestal wel eens: we moeten soms even de tijd nemen om naar elkaar te luisteren. Het gevoel dat je gehoord wordt door een ander neemt al veel irritatie weg. "We hoeven het niet overal over eens te zijn, maar het helpt mij enorm als iemand even luistert waarom ik vind dat mijn leven naar de kloten gaat," vat een panellid het samen.

Vragenlijst en uitslagen

We voelen ons veilig in onze woonplaats

Welkom bij het onderzoek over 'korte lontjes.' zie jij dat mensen in coronatijd vaker opvliegend naar elkaar toe reageren of niet?

Veiligheidsgevoel

Als eerste stellen we je twee vragen over jouw gevoel van veiligheid.

Hoe veilig voel je je over het algemeen in je woonplaats?

Heel veilig 38%
Redelijk veilig 54%
Niet zo veilig 6%
Heel onveilig 1%
Weet niet / geen mening 1%

Ben jij je in coronatijd over het algemeen veiliger of onveiliger gaan voelen in je woonplaats dan daarvoor, of voel je je ongeveer even veilig?

Veiliger 3%
Ongeveer even veilig 81%
Onveiliger 15%
Weet niet 1%

Korte lontjes

Wat is jouw indruk: hebben mensen over het algemeen vaker of minder vaak korte lontjes dan 3 jaar geleden, of ongeveer even vaak?

Het maakt niet uit of je het precies weet, het gaat om je gevoel.
Vaker 63%
Ongeveer even vaak 28%
Minder vaak 1%
Weet niet / geen mening 8%

Afgelopen 3 jaar

Korte lontjes vooral in verkeer

Wat maak je mee: afgelopen 3 jaar

We willen nu weten of jij de afgelopen jaren ervaringen met korte lontjes hebt gehad, waar en hoe vaak. Hierna stellen we dezelfde soort vragen specifiek over de coronatijd. Je ervaring kan variëren van lichte verbale agressie (bv een vervelende opmerking) tot fysieke agressie (bv duwen, slaan, vernielen, wapens).

Wat is jouw indruk: hoe vaak heb je de afgelopen 3 jaar ervaringen met andere mensen met korte lontjes gehad?

Het maakt niet uit of je het precies weet, het gaat om je gevoel.
Dagelijks 6%
Wekelijks 16%
Maandelijks 15%
Een paar keer per jaar 29%
(Bijna) nooit 31%
Weet niet / geen mening 3%

Waar heb jij de afgelopen 3 jaar zelf ervaringen met andere mensen met korte lontjes gehad?

Het kan zowel in de openbare ruimte als in de privésfeer als online zijn. Kruis alles aan wat van toepassing is.
In het verkeer 46%
In de supermarkt 42%
Op straat of andere openbare plaatsen buiten, bv park 36%
In winkels 25%
Op mijn werk 20%
Online 18%

Korte lontjes in coronatijd

Wat voor agressie maak je mee?

We zijn nu benieuwd naar je veiligheidsgevoel in coronatijd.

Wat is jouw indruk: hebben mensen over het algemeen vaker of minder vaak korte lontjes in de coronatijd, of ongeveer even vaak?

Het maakt niet uit of je het precies weet, het gaat om je gevoel.

Vaker 62%

Ongeveer even vaak 29%

Minder vaak 2%

Weet niet / geen mening 7%

Wat maak je mee in coronatijd

We willen nu weten wat jouw ervaringen zijn met korte lontjes in coronatijd.

Wat heb jij meegemaakt met korte lontjes van andere mensen in coronatijd en hoe vaak?

Het maakt niet uit of je het precies weet, het gaat om je gevoel.

Lichte (non) verbale agressie, bv vervelende opmerking, middelvinger opsteken:

Nooit 23%

Eén of paar keer 44%

Maandelijks 13%

Wekelijks 13%

Dagelijks 3%

Weet niet / geen mening 4%

Zwaardere (non) verbale agressie, bv scheldpartij, intimidatie, dreigen met wapen:

Nooit 68%

Eén of paar keer 19%

Maandelijks 4%

Wekelijks 3%

Dagelijks 1%

Weet niet / geen mening 5%

Korte lontjes in coronatijd

Meeste ervaringen in de supermarkt tijdens corona

Lichte fysieke agressie, bv duw, gooien, klein vandalisme:

Nooit 73%

Eén of paar keer 17%

Maandelijks 3%

Wekelijks 1%

Dagelijks 1%

Weet niet / geen mening 5%

Zwaardere fysieke agressie, bv slaan, schoppen, vernieling, gebruik wapen:

Nooit 88%

Eén of paar keer 5%

Maandelijks 1%

Wekelijks 1%

Weet niet / geen mening 5%

Waar heb jij in coronatijd zelf ervaringen met andere mensen met korte lontjes gehad? Het kan zowel in de openbare ruimte als in de privésfeer als online zijn.

Kruis alles aan wat van toepassing is.

In de supermarkt 45%

Op straat of andere openbare plaatsen buiten, bv park 30%

In het verkeer 30%

In winkels 26%

Online 13%

Korte lontjes in coronatijd

Heb jij zelf kort lontje?

Heb jij ervaringen met andere mensen met korte lontjes over coronaregels of andere coronazaken gehad, zo ja waarover?

Kruis alles aan wat van toepassing is.

Over 1,5 meter afstand houden 56%

Over het wel of niet dragen van een mondkapje 43%

Over het maximum aantal bezoekers dat je thuis mag ontvangen 11%

Over het maximum aantal mensen waarmee je buiten en op openbare plaatsen mag samenzijn 10%

Over fysiek contact, bv hand geven, knuffelen 10%

Over 'complottheorieën' / 'alternatieve theorieën' over corona 29%

Over andere coronamaatregelen of -zaken, namelijk: 4%

Ik heb geen ervaringen met mensen met korte lontjes 24%

Weet niet / geen antwoord 7%

Zelf kort lontje

We zijn benieuwd of je van jezelf denkt dat je een kort lontje hebt of niet.

Mensen met een kort lontje zijn opvliegend en worden snel boos. Ze worden gemakkelijk kwaad op mensen om hen heen en kunnen zelfs agressief reageren.

Dit kan zich bijvoorbeeld uiten in een onvriendelijke reactie, een scheldpartij of fysieke agressie.

Heb jij zelf wel eens een kort lontje?

Nee, vrijwel nooit 53%

Soms 40%

Regelmatig 5%

Vaak 1%

Weet niet / geen mening 1%

Irritaties door corona

Eén op de zes gedraagt zich nu soms opvliegend

We willen nu weten of je zelf bepaalde dingen hebt gedaan in coronatijd.

Heb je zelf één of meerdere van de onderstaande dingen gedaan tegenover andere mensen in coronatijd?

Je kunt meerdere antwoorden geven als dat van toepassing is.

Lichte (non)verbale agressie, bv vervelende opmerking, middelvinger opsteken 15%

Zwaardere (non)verbale agressie, bv scheldpartij, intimidatie, dreigen met wapen 1%

Lichte fysieke agressie, bv duw, gooien, klein vandalisme 1%

Zwaardere fysieke agressie, bv slaan, schoppen, vernieling, gebruik wapen 0%

Geen van deze 83%

Weet niet / geen mening 1%

Irritatie door corona?

Sommige mensen voelen door de coronasituatie andere irritaties dan normaal.

Anderen hebben daar geen last van.

Ben jij sneller of minder snel geïrriteerd door de coronasituatie dan normaal of maakt het geen verschil?

Veel sneller 6%

Een beetje sneller 35%

Maakt geen verschil 51%

Een beetje minder snel 2%

Veel minder snel 3%

Weet niet / geen mening 3%

Uit jij door de coronasituatie vaker irritaties tegenover andere mensen dan normaal?

Je kunt meerdere antwoorden geven als dat van toepassing is.

Ja, tegenover bekenden, bv huisgenoten 20%

Ja, tegenover onbekenden, bv op straat, winkels 12%

Nee, ik uit niet vaker irritaties dan normaal 69%

Weet niet / geen mening 3%

Coronaregels

We durven elkaar niet aan te spreken

Hoe streng houd jij je over het algemeen zelf aan de coronaregels?

Heel streng 20%
Redelijk streng 63%
Niet zo streng 11%
(Bijna) niet 6%
Weet niet / geen mening -%

Iedereen wordt opgeroepen om 1,5 meter (twee armlengtes) afstand van elkaar te houden. Bijvoorbeeld als je boodschappen doet, de hond uitlaat of in het park loopt.

Houd jij minstens 1,5 meter afstand tot andere mensen?

Ja (bijna altijd) 61%
Meestal wel en soms niet 30%
Meestal niet en soms wel 4%
Nee (bijna nooit) 4%
Weet niet / geen mening 1%

'Ik erger me aan mensen die zich niet aan de 1,5 meter afstand houden.'

Mee eens 72%
Mee oneens 22%
Weet niet / geen mening 6%

Aanspreken

Spreek jij mensen aan wanneer zij zich niet aan de coronaregels houden?

Ja, vrijwel altijd 4%
Ja, meestal wel 17%
Nee, meestal niet 37%
Nee, vrijwel nooit 32%
Niet van toepassing: ik vind het niet zo belangrijk of mensen zich aan de coronaregels houden of niet 9%
Weet niet / geen mening 1%

Aanpak

Driekwart vindt #Doeslief goed

Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraak: 'Ik spreek mensen meestal niet aan wanneer zij zich niet aan de coronaregels houden, omdat ik bang ben dat ik dan een onvriendelijke reactie of een grote mond krijg.'

Mee eens 55%
Mee oneens 38%
Weet niet / geen mening 7%

Ben jij zelf wel eens aangesproken door iemand anders omdat je je niet aan de coronaregels zou houden?

Ja, een enkele keer 24%
Ja, meerdere keren 4%
Nee 72%

Aanpak

Tot slot leggen we je nog een aantal mogelijkheden voor om agressieve reacties van mensen met een kort lontje te beperken of te bestraffen.

SIRE (Stichting Ideële Reclame) startte vorig jaar de campagne #doeslief. Met spotjes en reclames wil SIRE mensen bewuster maken van asociaal gedrag en aanmoedigen om wat vriendelijker tegen elkaar te doen.

Vind je dit een goede of een slechte campagne?

Goede campagne 66%
Slechte campagne 13%
Weet niet / geen mening 21%

Het kabinet wil de verkoop van messen aan minderjarigen in winkels en online verbieden. Doel is om het aantal steekincidenten onder jongeren terug te dringen.

Vind je het een goede of een slechte zaak om de verkoop van messen aan minderjarigen te verbieden?

Goede zaak 92%
Slechte zaak 4%
Weet niet / geen mening 4%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek, gehouden van 27 november tot 7 december 2020, deden 21.969 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker petra.klapwijk@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 70.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017.

Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.

